Ч. 18 (11.359). Львів, субота 26. січня 1929. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 18 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 25-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

## Дзвін на трівогу.

*Львів, 25. січня 1929.*

Польська преса сучасного й бувшого ендецького табору (чисто ендецька й усановлена) та її ріжношерстні криптоніми („русская аграрная партія" й краківська „Згода") бє на трівогу з приводу внесення пос. С. Хруцького в справі введення в урядових актах нашої національної номенклятури: „українець", „український" на місце пережитої і спровінціоналізованої у відношенні до сучасности назви: „русин", „руський", а по польськи ще й „русинський". Вдарено у великий дзвін, добачуючи у цьому внесенні не лише цілу низку небезпек для польського й „руського" громадянства, для його „взаїмної згоди", „гармонійности" в минулому, сучасному й майбутньому, але й головний таран для розбиття сучасної Польщі. Очевидно, со втоптаній стежечці вшехпольської „арґументації" причеплено тут Відень і Берлін, в яких інтересі ніби то є номенклятура „український".

Та обмежитися Віднем і Берліном було мало. Треба було здобути підтримку й на місці. Поспішили з нею „русскі" фронтовики під проводом д-ра О. Лисяка, ведучи в своїм хвості десять паперових „русских" товариств й організацій. На допомогу виступила й „підземна" краківська „Зґода", якої сантиментально-наївний і спантеличений „меморіял" найшовся вже й на сторінках радикально-санац. преси („Ґлос Правди" з 23. п. м.).

Вчора привели ми деякі голоси польських „зберігачів" нашої старовинної назви, з яких один (Юзеф Рудніцький) виступив на сторінках „Слова Польского" не лише в імени власнім і своїх конпаціоналів та співпартійців, не лише в імени українських учених, але навіть в імени... Рад. України. Вдаватися в полеміку чи дискусію з „оборонцями" нашої старовинної національної назви, булаб зайва витрата часу. Зрештою, для нас та справа невідкличнo рішена і закріплена, вона стала непорушною аксіомою, яка ніяких доказів не вимагає і не потребує. Давно минули ті часи, коли ми вступали в полемічні змагання на ту тему з поляками чи русскими (росіянами) і взагалі з усіми, що квестіонували нашу національну (в широкому розумінні) окремішність. Велика війна і революція стали переломовим моментом під тим оглядом, даючи спромогу самовизначитися українському народові. Коли в 1920 році наші москвофіли зголосили приєднання до нашої акції, вимагаючи принняття на означення нашого народу назви: „малоруський" або „українсько-руський", одержали єдино можливу відповідь, що та справа взагалі не надається до розгляду, бо вона безповоротно вже пересуджена розвитковим процесом XIX. ст. й революційним рухом та його актами. З тих причин і тепер ніхто не спровокує нас на зайву й ялову дискусію.

Становище ендецьких й ендецько-санаційних чинників не є випливом ні лінґвістично-фільольоґічних, ні історичних турбот, тільки має наскрізь політичні тенденції. У відношенні до нашого народу ендеки і споріднені з ними елементи все приноровлювали політику: **„divide et impera"**. Коли москвофільство почало тратити ґрунт під ногами, вони стали його протекторами й оборонцями, намагаючись при його допомозі зупинити український рух. У повоєнній добі, проголосивши не лише національно-культурну єдність *державного* польського народу, сконструували вони теорію етнічности, яка має проковтнути суцільну західну вітку українського народу, розложену на доворуючі племінно-областні відломи гуцулів, бойків, лемків, покутян, подоляків, холмщаків, волиняків і поліщуків, яких народню культуру повинна сконсумувати єдина, державна польська культура. Політична консумпція розуміється сама собою. Не лінґвістика чи фільольоґія, не історія, не журба за вдержання чи може привернення нашої колишньої національної назви, тільки чисто політичний, уніфікаційно-консумційний момент є рішаючим для наших „приятелів". Все те лінґвістичне виробництво має за завдання осягнути консумційну мету у відношенні до західної вітки українського народу.

Ми не стидаємося своєї колишньої назви („Русь", „руський"), ми не відкидаємо її, коли вона відноситься до нашої минувшини — і то не лише давньої, історичної, але й новітньої (див. працю д-ра К. Левицького: „Історія політичної думки галицьких українців 1848—1914"). Коли відкидаємо ту назву у відношенні до сучасности, то лише в тому розумінні, в якому „обороняють" її вшехполяки й їхні союзники, в розумінні провінціональному, польсько-провансальському, сепаратистичному (у відношенні до соборної української нації), етнічно-реґіональному, уніфікаційно-консумційному. Серед нашого громадянства є діячі, які жаліють за старою назвою, розуміється — в універсально-національному розумінні. Та нині справа безповоротно пересуджена в користь терміну „український" замісць „руський", який засвоїли собі наші сусіди. Така мандрівка чи пересаджування назв трапляється часто. Старовинна назва римлян не залишилася за італійцями чи еспанцями (римська провінція), тільки перекочувала на вал Траяна, і зберіглася в нинішній Румунії **(„Romania")**, яка з усіх латинських племен має найменше спільного не лише з „Ромою", але з латинством взагалі. І нинішні італійці зовсім не плачуть з того приводу. Бо не назва є рішаючою, тільки сутність даної нації, її зміст, її традиція, культурний звязок з предками, історична суцільність. Те саме явище повторилося пізніше і з нашою національною назвою „Русь", яка з українського півдня перекочувала на московську північ. Силою окремих умовин зберіглася вона найдовше на західних межах української національної території, як і старе наше православя. Новіша наша національна назва („Україна", „український") вийшла і поширилася з Київа, як колись назва „Русь". Однак і стара наша назва не все мала однакове значіння. Спершу означувала вона княжу дружину, опісля державну територію (анальоґічно до назви „Британія"), за польських часів вона мінялася, обіймаючи собою більше віру (православну), як націю. Після поділу Польщі та назва висловлювала тільки походження (тип: **„gente Ruthenus, natione Polonus"**). І коли сьогодня значна частина польської інтеліґенції так дуже побивається за назвою „руський" (саму „Русь" вона неґує!), то тільки тому, що хоче їй привернути те останнє розуміння і зміст рутено-польськости. Зрештою, назва народів не є вічна. Вона міняється формально (щодо самої назви), як і сутньо-змістово (щодо свого національно-культурного й політичного обсягу). Той процес переходили й переходять всі народи. І колиб сьогодня якийнебудь нарід за всяку ціну хотів реституувати свою первісну назву (не говорячи про її суть), то в консеквенції мусів би докопатися до дикого чи печерного чоловіка, до найклясичнішого примітиву.

Вкінці наша національна назва є нашою власною справою і більш нічиєю. Коли ми виставляємо домагання до польської законодатної установи, щоби вона згідно з фактичним станом річей припинила в урядових актах номенклятурно-терміноольоґічну плутанину (а з огляду на поляків б. російської займанщини щонайменше двозначність), то важко зрозуміти, чому з того приводу мається бити на трівогу. Контракція з десятьма „русскими" чи „русскимя" товариствами й організаціями є просто гумористична, коли зважити, що при останніх виборах до сойму *українські* партії здобули 1.332.758 голосів, а „рускі" (через одно і два „с") всього тільки 91.410.

Коли навіть поминути всі інші арґументи, то вже самі вибори повинні бути вповні наглядним доказом на уоснування внесення Українського Клюбу.

Колиж повстає з цього приводу трівога і навіть помічається істерія в ендецько-санаційній пресі, то видно, що за тією „апольоґією" нашої колишньої національної назви криються інші тенденції й цілі. Та не зважаючи на те, чи внесення Українського Клюбу буде принятe соймом, чи ні, чи буде усунений терміноольоґічний хаос, чи збережений **ad maiorem gloriam** ендеко-санаційників і безобличних „русских", повороту до старовинної номенклятури вже не буде з огляду на її пережиток, неясність і навіть шкідливість.

## За зберігання інтеліґенції.

(Від нашого постійного кореспондента.)

*Луцьк, 21. січня 1929.*

„Поражу пастиря і розсіються вівці стада".

Цю євангельську істину в повній мірі приноровлюють до нас „пролетарські пророки" зі Сходу й „культуртреґери" з Заходу. Мета в них, як імперіялістів, спільна, а саме: панувати над нашими масами, переробляти на своє „вище" копито й потрохи залишати по них лише... спомин.

Це є таке очевидне, що лише сліпці, люди злої волі і найняті зрадники можуть твердити щось іншого. Лише під цим кутом погляду зрячі наші громадяни є зобовязані законом самозберігання оцінювати всі кроки й заходи, а навіть і „дари" сусідів як данайські дари.

Там, на Сході, щоб знищити „пастиря" — українського інтеліґента, як носія культурної і політичної відрубности, проголошено його ворогом працюючих мас, поранено і зломано його машиною черезвичайки, позбавлено прав, заморено голодом, а решткам його дано „данайські дари" в формі бутафорної „держави" й пролеткультури, яка має спалити в українській душі останні прояви національної свідомости й окремішности. А щоб не просочувалася вона зза кордону, заложено КПЗУ, зорганізовано „сменовеховство", позакладано по країнах Европи й Америки свої гуртки, а в нас додано ще, як переходовий місток, „сель-роб".

Завдання всіх цих закордонних апаратів одно: нищити оцього „пастиря" — українського інтеліґента, що носить в собі й сіє скрізь оці зародки української окремішности. Виконуючи це завдання московського імперіялізму, іноді сліпо, в добрій вірі, що роблять соціялістичну роботу, сельробівські та скрито-комуністичні писаки бють увесь час і виключно по українському інтеліґентові. „Поражу його, й тоді маса розсіється", — сподіваються вони. А щоб знищити його, треба причепити йому латку „ундо-радикало-петлюро-фашисти", осміяти й підірвати до нього довіря селян і робітників. Не можна знищити фізично, то — морально, і тоді здійсненню імперіялістичної манії Москви ніщо не буде стояти на перешкоді. Подібну-ж роботу нищення „пастиря" — українського інтеліґента (чи-то священика, чи громадського та політичного діяча) веде й праве крило єдиного московського імперіялістичного фронту як на наших теренах, так і по країнах Заходу. Окремими загонами цього фронту є РНО, „русская аграрна партія", представники клеру, поміщики, видавці, церковні „діячі" і т. д. Предметом їхньої найбільшої ненависти та явної чи скритої атаки є той самий „пастир" — український національними категоріями думаючий інтеліґент.

Як там, на Сході, так і тут, нищення українського інтеліґента ведеться трьома способами: нищенням у прямому розумінні, організацією дезертирства шляхом обіцянок і „дарів" і вихованням української молоді в своєму дусі. Засоби для цього ріжні: церква, школа, література, втягання в свої організації то-що. На цьому тлі є зрозумілими запекла боротьба з українізацією богослужения, насаджування „російського" православія, недопускання до вищих єрархічних ступенів українського православного духовен-

Pr. 18/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 poz 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 16. stycznia 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Diło" Nr. 11. z dnia 17 stycznia 1929 z powodu, że zamieszczone w tem czasopiśmie artykuły pt. „Dopysy" zawiera w sobie znamiona występku z art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10 maja 1927 r. poz. 399 Dzup. Nr. 4 . b) wydać po myśli przep. z art. 77 cytow. rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 19. stycznia 1929 r.

Mayer

ства, боротьба з живим словом при викладанні основ релігії у церкві й школі, перешкоди брацтвам та ін.

Організація дезерції з українського табору ведеться особливо тонко, випробованими способами, мягко й вміло.

Такий самий наступ на українського інтелігента веде й „Захід". Позбавлення варстату праці, пересовування в „безпечні" місця, відділювання від мас та дискредитування в їхніх очах і т. п. І тут: „поражу пастиря", а з масою робота буде легка. Чи не чули ми отвертих заяв пресових органів, що треба знищити українську інтелігенцію, бо „простий нарід" і милий, і добрий, і прихильний, і взагалі піде, куди його поведуть?

А далі ті самі засоби: школа для мас, школи для майбутніх інтелігентів, організації, література.

Організація дезерції — широка й коштовна з численними „данайськими" дарами, фондами на рептильки, посадами для очікуваних організаторів дезерції, кредитами для дезертирів-інтелігентів та їхніх жертв — селян, титулами послів і сенаторів і т. д. і т. д.

Нарешті — кооперація з фронтом „східним" на ґрунті церковному, виборчому, культурному, політичному. Звідси така „трудна" справа з українізацією церкви, з затвердженням статутів брацтв, з призначенням українського духовенства. Звідси — підтримка російської інтелігенції та їхньої роботи на місцях та тихий спільний похід проти інтелігенції української — не дезертирів. Навіть більше: толерантніше відношення до згаданих вище українських чинників єдиного москвофільського фронту, ніж до української національно-свідомої та стійкої інтелігенції.

Похід проти українського інтелігента є очевидний і дуже широкий — на всьому суходолі та за морем. Похід не новий. Знаємо його з історії останніх кількох століть. Засоби й методи теж добре знайомі. Історія Волині й взагалі західніх земель ясно говорить нам, що істина: „Поражу пастиря й розсіються вівці стада" здійснювалася давно й консеквентно. Про це свідчать наші тутешні культурні руїни й могили та прізвища нашої та вже не нашої шляхти.

Словом, похід проти українського інтелігента розвивається й приспішується.

А що ми робимо для збереження його?

**В. Островський.**

---



# На парляментарній арені.

## СЛОВА І ДІЛА.

**Зміст промови голови Українського Клюбу посла д-ра Дмитра Левицького на соймовій комісії для закордонних справ 23. п. м.**

Головною ноткою останньої промови п. міністра закордонних справ було миролюбиве запевнення, що Польща хоче жити в мирі з усіми своїми сусідами. Однак дивна річ: хоч так часто п. міністр офіціяльно запевняє про свою миролюбивість, то рівночасно росте чомусь серед громадянства занепокоєння масовими поголосками про можливість нової війни. У всякому разі повільна, але систематична мілітаризація цілого державного апарату, яка сягає вже подекуди до судівництва, не впливає на успокоєння. Та не маю наміру говорити сьогодня про т. зв. високу політику. Бажаю порушити лише кілька справ, які торкаються виключно українців, та котрі виринули вже після останнього виступу п. міністра в травні 1928 р.

Першою такою справою, це нота міністерства закордонних справ, яку вислано до уряду чехословацької республики нібито в звязку з атентатом Пазюка на польського консуля в Празі. Цієї ноти міністерство закорд. справ не вважало за доцільне оголосити. Ми довідалися про неї лише з преси, з якої маємо теж відомости, що в ноті п. міністр домагався розвязання Леґії Українських Націоналістів, припинення українського місячника „Розбудова Нації" і висилки деяких осіб української національности поза межі Чехословаччини. Невдатний атентат Пазюка, який штучним вогнем хотів виманити польського консуля з його помешкання і потім зблизька стріляв, не ранивши його, пригадує атентат пляшкою чорнила на памятник в городі львівської політехніки, або замах будильником на кореспондента „Іл. Кур. Цодз." в Берліні. Хто це той атентатчик Пазюк, не знаємо, знаємо лише, що його брат перейшов у гімназії на римо-католицизм і служив потім у польських стрільцях і при львівській поліції, та що сам атентатчик не належав до жадної української організації, та що не брав участи в українському політичному житті. Про це міг п. міністр довідатися від підчинених собі довірених людей, яких має в Чехословаччині, та між якими є і деякі українці. Отже вимога розвязання Леґії Українських Націоналістів чи припинення ідеольогічного місячника, який ніколи нікого не кликав до терору, головнож вимога викинути частину українських емігрантів з Чехословаччини, не була викликана потребою особистої забезпеки польських репрезентантів. Колиж взяти на увагу, що в Чехословаччині живуть сотки українців, які не брали ніякої участи в якійнебудь протипольській акції, і що единою провиною тисячів тамошніх українців є їх участь в польсько-українській війні зперед десяти літ, коли зважити, що Польща вже двічі оголошувала амнестію учасникам тої війни і що нині живуть вони серед найважчих матеріяльних умовин, а польський уряд робить їм надалі всякі найможливіші труднощі для їх повороту до краю, — то остання вимога усунення їх з гостинної території Чехословаччини суперечить уже навіть вимогам людяности.

Другою справою, яку хочу порушити, є конфіската прохання до Ліґи Націй в українській шкільній справі. У вересні 1928 р. батьки українських дітей у Львові рішили скористати з приналежних їм прав і звернулися до Ліґи Націй зі скаргою на ліквідацію українських шкіл, або їх повну чи частинну польонізацію. З тією метою батьки видрукували в українській і французькій мовах відповідного листа докладно по приписаному зразку. Однак влада цей друк сконфіскувала, а Окружний Суд у Львові цю конфіскату затвердив. Таким чином позбавляється українське населення того самого права, за яке так завзято боровся п. міністр закордонних справ, коли річ ішла про його земляків у Литві.

З початку цього місяця п. міністр дав представникові англьо-американської аґенції інтерву, в якому ствердив, що Польща у відношенні до українського і білоруського населення веде політику далеко йдучої толеранції та що лише зовні підбурюють те населення проти Польщі. Польська націоналістична преса хай досхочу пише собі про толеранцію відносно українців тоді, коли забрано їм поверх 2 тисячі їх шкіл і поверх пів міліона гектарів землі для кольонізаційного елементу та коли українська преса вгинається під конфіскаційними практиками. Однак не повинен би говорити того п. міністр закордонних справ, який знає, чи бодай повинен знати, справжній стан річи. П. посол Левенгерц казав вчора про шкільництво, дозволю і я собі навести кілька дат (промовець цитує статистику з останніх урядових даних). Пора теж була би перестати говорити вічно про зовнішні впливи на українське громадянство. Особливо, коли мова про листопадові події, то невідомо, кого має п. міністр на увазі: українських маніфестантів чи польську збиткуючу молодь, — що буцімто оставали під якимись закордонними впливами!

Нема сумніву, що закордон мало ще знає про відносини в Польщі, зокрема про відношення до національних меншин. Однак певне п. міністрові відомо, що всетаки є за кордоном щораз більше людей, які щораз краще орієнтуються у цих справах. Тому такі інформації, як ось остання розмова п. міністра із згаданим чужинецьким кореспондентом, мусять і за кордоном викликати вражіння, що що інше п. міністр закордонних справ говорить для закордону, а що інше робиться внутрі держави.

---



Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК

# З великої доби.

**Українська Центральна Рада і справа миру.**

В грудні 1917 р. розпочалися, а в січні і лютім 1918 р. дійшли до кінця переговори між представниками Української Центральної Ради в Київі, як народнього представництва Української Народньої Республики, і представниками Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини. Ці переговори, як відомо, скінчилися дня 8. лютого підписанням мирового договору між Україною і державами почвірного союза.

В останній фазі переговорів українська мирова делегація виступала як представниця самостійної і суверенної української держави, одержала від делегації почвірного союзу формальне признання цеї суверенности, вела свої переговори з делегатами почвірного союзу зовсім окремо і незалежно від московської більшовицької делегації і незалежно від неї заключила мир.

Ця остання фаза мирових переговорів у Берестю Литовському була вже описана в українській мемуарній літературі, і кожний цікавий може довідатися про ці річи з ювилейного збірника „Берестейський мир", який видало торік видавництво „Червона Калина" у Львові. Натомість менше відомою є справа першої фази мирових переговорів, коли українська мирова делегація виступала лише як частина загальної „російської" мирової делегації, як частина більшовицької мирової делегації. Так само відомою є справа про те, як стояла справа з мировими переговорами в українському революційному парляменті — Центральній Раді.

Тим ми і хочемо, на основі матеріялів, які містить у собі українська преса, яка виходила тоді в Київі, подати докладніший образ того, як стояла справа миру в Центральній Раді.

Студіювання цих матеріялів показує, що ні тодішній український парлямент, ні тодішній український уряд в такій незвичайно важній для нової української держави справі, як справа закінчення війни і заключення миру з державами почвірного союзу не виявили належної енерґії та ініціятиви та не потрафили з початку взяти її твердо в свої руки.

Причиною того було насамперед те, що тодішний український уряд — Ґенеральний Секретаріят з В. Винниченком на чолі, після більшовицького перевороту в Петербурзі, коли події змусили Центральну Раду перебрати всю владу на Україні в свої руки, обмежився до видання третього універсалу, в котрому проголошувано вправді Українську Народню Республику як окрему державу, але в федеративному звязку з рештою Росії. Та ще гіршим було що інше, а саме те, що цілий листопад 1917 р. Ґенеральний Секретаріят витратив на розсилання ріжних закликів до творення всеросійської федерації, на які ніхто не відзивався. Більшовики мали час скріпитися як на Московщині, так в значній мірі також і на Україні, а особливо на фронтах. А український уряд був бездільний. Становище тоді було таке, що про ніяке дальше ведення війни не могло бути і мови. Більшовики це зрозуміли і взяли ініціятиву в цій справі у свої руки. Вони рішили фактично припинити дальшу війну і дали гасло міліоновим вояцьким масам розпочати братання з ворогами, кидати окопи і вертати домів. Цим вони здобули собі симпатії тих мас і дуже ослабили становище українського уряду. Він не знайшов у собі рішучости і далекозорости, щоби вже після більшовицького перевороту взяти самому в свої руки справу навязання мирових переговорів.

Більшовицький уряд, уряд Народніх Комісарів наказав свому відпоручникові, Криленкові, якого він настановив головнокомандуючим російським фронтом, заключити перемиря з німцями. Після цього неукраїнські фракції Малої Ради в Київі зажадали від президії, щоби скликала надзвичайне засідання Малої Ради для обговорення відношення Малої Ради до перемиря, яке заключила Рада Народніх Комісарів з німцями. Таке засідання дійсно відбулося 19. листопада 1918 р. Означе, як мало надавали українські члени Центральної Ради уваги справі такої величезної ваги як заключене більшовиками на свою руку перемиря з Німеччиною та Австро-Угорщиною, можуть показувати такі факти, що голова Центральної Ради М. Грушевський довгий час не був присутний на цьому засіданні Малої Ради, бо брав участь у засіданні Українського Наукового Товариства; так само на початку засідання майже не було українських соціялістів-революціонерів, бо в той час відбувалися збори київської організації УСР. Тому в дискусіях крім принціпіяльних ворогів Української Народньої Республики, жидів і москалів, брали участь і відповідали їм лише українські соціял-демократи.

Ось у скороченні перебіг цього незвичайно важного засідання Малої Ради, яке розпочало ряд інших засідань, на яких українські партії і український уряд, хоч як вони від того ухилялися, а таки мусіли під натиском обставин зайняти кінець-кінцем, після всяких утопійних і нереальних пропозицій та резолюцій, виразне становище як до справи самого мира, так і до справи конкретного переведення мирових переговорів з державами почвірного союза.

Московські фракції соціял-демократів (меншовиків) та соціялістів-революціонерів разом з жидівськими фракціями розпочали натиск на український уряд і поставили до нього отверто неможливе до здійснення домагання, щоби він подбав про створення загально-російського уряду, бо тоді вони ніяк не хотіли признавати таким центральним урядом більшовицьку Раду Народніх Комісарів.

(Продовження буде.)

# Радянська Україна.

**Зміни.**

На засіданні історично-фільольогічного відділу Української Академії Наук вибрано секретарем відділу на місце усуненого акад. Єфремова президента всеукраїнського археольогічного комітету акад. Новицького.

Рада Народніх Комісарів УСРР постановила звільнити від обовязків членів колегії Наркому Постоловського та Арнавтова. Замісць них на членів колегії затверджено: Річицького, Петренка, Лукашенка та Фіялковського.

Новим відповідальним управителем рад. тел. агенції України (РАТАУ) став після затвердження Радою Народніх Комісарів Гарін.

**Переселення 1.000 селянських дворів з району Дніпра.**

У звязку з тим, що Дніпро після спорудження Дніпропетровської греблі залле низькі береги в районі Дніпропетровщини, низку сіл переселюють на нові землі. До переселення вже підготовано 1016 селянських дворів, які оцінено на 960 тисяч карбованців. На бажання селян їм дають замісць зачетів матеріял на будову. Переселення на нові місця вже почалося.

**Хліб для недорідних округ.**

Економічна нарада затвердила плян доставки недорідним округам України 440.000 пудів хліба. З цієї кількости виділено 200.000 пудів спеціяльно на харчування селянських дітей по тих селах, де наслідком неврожаю панує голод.

**Проект організації щорічних ярмарків в Одесі.**

Економічна секція Східної Торговельної Палати почала розробляти питання про організацію в Одесі щорічних ярмарків-вистав, за прикладом Нижегородської, виключно для торговлі з країнами Близького Сходу. Проект цей привитали місцеві організації дуже прихильно. Країни Близького Сходу дуже зацікавлені українською продукцією та сировиною, хоч вони за мало знають економічні можливости України, ціни на товари і т. д. Проект організації щорічних ярмарків в Одесі висилається на розгляд до центру.

**Культурно-науковий звязок з закордоном.**

В перших днях грудня м. р. зачало свою постійну роботу Всеукраїнське Т-во культурного звязку з закордоном. Це Т-во поставило собі за мету наладнати звязок між установами, громадськими організаціями й окремими науковими й культурними робітниками УСРР з культурно-науковими закладами за кордоном. Т-во має м. ін. у пляні організацію подібних товариств у Галичині, Чехословаччині й Канаді.

# За океаном.

**Перший памятник Шевченка на американському континенті стане в Дітройт, Миш.**

**(Допис.)**

У второк, дня 3. січня ц. р. міська комісія для пляну міста Дітройт, Миш., ухвалила приняти предложення комітету поставлення памятника Тараса Шевченка в нашому місті і визначила на цей памятник місце в міському парку Белл Айл на полудневій стороні Сентрел Евеню, а на захід від памятника генерала Виляямса. Парк цей, чи не найкращий в Америці, лежить на острові поміж Канадою й Америкою і обіймає кілька тисяч акрів. Це місце прогульок і відпочинку для мешканців нашого міста й одно з „бюті спатс" (місць краси) Америки. Всі чужинці і сторонні люди, що відвідують наше місто, їздять звиджувати цей парк, в якому крім акваріюм, є атлетичні і спортові площі, веслярські і яхтові клюби, купелеві пляжі і касина, а в літі грають там двічи денно (пополудні й вечером) дві орхестри. Одна симфонічна, а друга на дутих інструментах. Украшує парк кілька памятників майже самих американців. З чужинців поставили памятники своїм лиш німці поетові Шіллерові й італійці поетові Данте. Шевченко буде третій з чужинців і його памятник стане побіч Шіллера. Гадку про поставлення Шевченкові памятника подала пані Сальомея Крушельницька підчас свого побуту в Америці. Комітет, який уладжував її концерт, мав за задачу з чистого доходу з концерту поставити цей памятник. Передвступні праці до осягнення цього поробив адвокат Йосиф Чарновський, голова комітету вечерниць, на яких виступала Сальомея Крушельницька. По кількох місяцях заходів його праця увінчалась успіхом, як я вже вище згадав. Тепер уже українці в Дітройт ведуть дальше працю і то в найживішому темпі, щоб зібрати решту грошей, потрібних на гідне зарепрезентування нашого Кобзаря перед чужинцями. Памятник має стати на марморній підставі, чотирнацять через девять стіп, а сама постать Шевченка має бути девять стіп висока, тих самих розмірів, що памятник Шіллера. Мабуть скорше стане цей памятник Шевченкові на чужині, як на нашій, не своїй землі, в Европі. Комітет згл. його голова не зражувався ніякими трудностями, а тихо без криків і без „великих слів великої сили" доконав діла, яке матиме більше значіння для українців в Америці, як не знати які ґазетярські дешевенькі сварки або церковні „файти". Дітройтська українська кольонія може бути горда, що вона перша, як і в інших патріотичних чи громадянських ділах, також тепер в поставленні памятника нашому Кобзареві. **о. Лев І. Сембратович.**

**Для „Рідної Школи".**

З Шикаго, Ілл., пишуть до „Америки": в Шикаго вже зачалася збірка на старокраєву „Рідну Школу". Дня 30. грудня 1928 на вічу української греко-католицької парохії на Норті зложено 1.040.50 дол. В цьому були й більші жертви, як д-ра Евгена Смука 100 дол., д. Кіндрата Савика, д-ра Богдана Пелеховича і інших по 50 дол. Робітник Сидорук, який заробляє менше як 30 дол. тижнево, жертвував для „Рідної Школи" 55 долярів. Богато учасників віча дало по 25 і 10 дол. Також чимало громадян приняли на себе постійне оподаткування для „Рідної Школи". На вічу української греко-католицької громади в Шикаго на Савті зібрано 89 долярів. Один робітник Д. Лень, який тепер безробітний і не міг дати більше як 1 доляра, відчепив свій золотий годинник і дав комітетові в дарі для „Рідної Школи". (Цей годинник комітет дасть на вигравку в користь „Рідної Школи"). В Клівленд, Огайо, зібрано на вічу в Народньому Домі 250 дол. Збіркова акція в Шикаго ще не скінчена. На всіх тих вічах промовляв представник старокраєвої „Рідної Школи", д. Лев Ясінчук. Бачучи успіх „Рідної Школи" в Дітройт і Шикаго, д. Ясінчук сказав тутешнім громадянам, що це знак, що ми живуча нація і здатна до життя т[illegible]о годі нам попадати в зневіру, коли є у нас таке зрозуміння для основного діла нації, її рідної школи.



# По широкому світі.

У Сан Домінґо підписали умову між С. Домінґо і Гаїті щодо кордонів спірних за останніх 50 літ.

Державні війська Ґуатемалі мали розбити повстанців, взяти в полон провідників і відобрати два міста Мецатенаґо і Саляма.

Польські фабрики ведуть переговори з радянськими господарськими орґанізаціями, щоби виміняти текстильні вироби на тютюн.

Румунський уряд заявляє півофіціяльно, що зратифікує пакт Кельоґа, коли СРСР. розяснить своє становище щодо Бесарабії.

Італійське військо в Африці звело бій з повстанцями місцевих племен; на 10 убитих і 20 ранених італійців випало 208 убитих повстанців.

Англійський парлямент заявився більшістю голосів за будовою каналу під Ля-Маншем.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

# Оживитель німецької драми.

**(З нагоди 200-ліття уродин Е. Лессінга.)**

Лессінґ? Роковини?! Уявіть собі, що хтось пригадав би вам роковини Кранца — автора старих льоґаритмічних таблиць для ґімназійного ужитку. Так, саме таку міну маєте на згук слова „Лессінґ". Це-ж автор обовязкової лектури „з німецького" на V. чи VI. клясу. „Мінна фон Барнгельм", „Емілія Гальотті", „Натан дер Вайзе" — що за померлі спомини, замазані, мов зшитки, в яких треба було сонно-знудженими очима виписувати слівця з цих пєс!

Пєс? Аж дивно слухати таке слово. Мало хто з нас бачив їх на сцені. А коли й бачив випадково на чужині афішу з їхніми заголовками, переходив на другий бік вулиці. Кажіть, що хочете: наша школа залишає сильні враження. Була доба, коли ми занедужавши на самоосвіту в університеті після „чужоосвіти" в ґімназії, складали власну бібліотеку. Тоді до доброго тону належало купувати німецьких клясиків. Вони були за безцін і в колірових полотняних палітурках налавали шафі поважний вигляд. Гайне, Шілєр, Ґете, навіть Ґрільпарцер... Лише Лессінґа не було між ними ніколи. Лессінґ навівав чомусь подув бурмотливого старого вчителя.

Коли я побачив у німецькій пресі довжезні статті першорядних письменників про Лессінґа, обійшов я пятьох знайомих, що мають бібліотеку, щоби позичити його твори. І найшов його у ґерманіста, який мало-що і Ганса Сакса не читав. Навіщо? — спитаєте — заглядати до Лессінґа? Гріхи тому, що роковини єдина певна нагода згадувати в пресі деяких чужих письменників. 200-ліття уродин це безглузда дата, бо хоча кажуть, що письменник родиться, на щастя, від дня уродин таки не почикає він писати. Зате згадати нині Лессінґа в нас, навіть без округлої цифри, може більше актуальним мент, ніж у Німеччині.

Німці звеличують у ньому обновителя театру, що своїми творами та критикою влив у театр нового духа і накинув йому нові постуляти. Подумайте тільки, що той сам Лессінґ, усього яких 160 літ тому, мав право жартувати на-пів поважно так, немов би сидів нині у нашім комітеті будови театру у Львові: „Дотепна це ідея, щоби ми, німці, могли мати свій національний театр, завживши, що ми ще не є ніякою нацією..."

Коли цей дотеп є незрозумілий то пригадайте собі, що з таких авторів як Лессінґ ми не розуміли тоді, коли їх читали, не лише дотепів, але навіть того, що було в ньому поважне. І ніхто з нас навіть не догадувався, що цей „шкільний автор" — письменник повний гумору, темпераменту та нових ідей. Нових на свій час, перестарілих для тих, що стежили за розвитком цих ідей у його продовжниках, але таки все ще нових для студентської молоді та для народів, які взагалі не починали ще дискусії про проблеми естетики.

Пригадуєте собі „Ляокоона"? Може дехто з вас „мав із нього навіть питання" при матурі. Проблема про межі малярства та поезії. Ті, що давали та діставали це питання були горді як той середновічний теольоґ, який поставив свому противникові запит: скільки чортів може поміститись на кінчику голки? Не проблема, а абракадабра. Те, що нам лишилось із теорій ґеніяльного німецького письменника про поезію, малярство, різьбу та архітектуру притьмарило нам мозок на довгі роки. Скільки разів пробували ми підійти до цього питання самостійно, повторяли деякі готові формули, з яких шукали виходу на ширший овид. На жаль, після Лессінґа не було другої такої шкільної лектури, яка продовжувала би його та доповнювала. Ми пробували робити це самі.

І робимо здебільша донині. Коли хочемо виправдати свій смак або готовий осуд про якийсь твір, беремо готову теорію. Вона каже, що це таке мистецтво і чим воно повинно бути. Після цього все йде гладко, як на полі бою, де стоять приготовані ґармати. Коли голова противника вириме понад рівень — гати в неї!

Лессінґ вірив у мистецтві в Аристотеля як нині деякі вірять у Маркса. Метою мистецтва є приємність. Греки творили з приємністю і наслідували гарне людське тіло. Щож зробити з мистецтвом, яке хоче відтворювати нпр. погане тіло недуже? Треба його назвати копією, вдатною або ні, але в ніякому разі мистецтвом. Та це торкається головно різьби та малярства. Поезія, на думку Лессінґа, має інші права. У поезії темні сторінки дійсности не є такі прикрі, бо вони „описані", а зрештою письменник може завдяки ним хотіти розбудити в нас саме вищі почування.

Морально-чеснотливий ідеал письменника — аксіома. Краса без ідеалу тратить свою вартість і тому малярі, які малюють звірята є малярами нижчого типу, ніж портретисти, а вже ті, що малюють квіти та краєвиди навіть не входять до святині мистецтва. Засоби маляря — гра колірів, відтінки — все це техніка, далека від ідеалу, бо ними артист наслідує лише мертву природу. Він може виявити в них зручність, хист, талант, але казати про його вартість, без зясування ідеальної мети його твору — неможливо.

Неменше просто підійшов Лессінґ і до театру в своїй „Гамбурській драматурґії". Оцінка вартости твору була основана на принципі менш-більшої схожости з реальним життям і перевірці його тенденції, а саме, чи він остаточно служить — любові та чесноті.

Та слава Лессінґа звязана з його „відкриттям" — з ідеєю: зясувати, в чому кожний рід мистецтва наскрізь оригінальний і на якій межі він зустрічається з іншими. Перед ним такого розмежування не зробили ні французи з Дідро, ні італійці з Ліонардо да Вінчі. Лессінґа вразила ідея, що малярство працює в просторіні, а поезія в часі: перше при помочі знаків, що істнують одночасно поруч себе, друга при помочі знаків, що йдуть після себе. Малярство малює тіла, поезія дії (акцію); перше є непорушне, друга ворушлива. Далі прирівнюючи поезію до музики, а їх обі до танцю, пантоміни, то-що, Лессінґ робить влучні спостереження, деякі глибокі рефлексії, а навіть вдатні

## Боротьба з алькоголізмом в СРСР.

**Небувале поширення споживання алькоголю.**

В цілому СРСР поширене сильно пиянство. Пють селяни й робітники, пють урядовці і червоноармійці, словом: ціле населення. Найбільше пють робітники. В ріжних фабриках, копальнях то-що робітники, одержавши в суботу свою щотижневу платню, пють до понеділка. Нерідко буває таке, що в понеділок не виходить до праці 30 проц. робітників.

Офіціяльна більшовицька статистика каже, що від 1923 р. до 1929 р. споживання горілки по всьому СРСР зросло ні менше ні більше, а 40 разів; споживання пива за цей час зросло 4 рази. Як не як, а попит на алькоголь в СРСР зріс непомірно.

Обчислено, що видатки робітника на алькогольні напитки на Україні виносили в листопаді 1923 р. 0.5 проц. його бюджету; в листопаді 1927 р. ці видатки становили вже 2.7 проц. Тимчасом видатки на культурні потреби робітника залишились за цей час майже на тому самому місці (в листопаді 1923 р. — 1.7 проц., в листопаді 1927 — 1.8 проц.). Особливо сильно зросло пиянство в Донбасі. В 1923 р. алькогольні напитки становили в бюджеті робітника 0.7 проц., в 1927 р. — цілих 4 проц.! Видатки на культурні потреби робітника в Донбасі зросли за цей час з 1.3 проц. лише на 1.8 проц.!

Є ще й інші цифри, які ілюструють поширення вживання алькоголю в СРСР і його погубність для широких кругів населення. Так прим. у Ленінграді на 100.000 населення вмерло в 1923 р. від алькоголю 1.7 проц., в 1926 р. — 10.9 проц. осіб. Отже смертність, спричинена алькоголем, зросла там за 4 роки вчетверо. В абсолютних цифрах у Ленінграді вмерло від алькоголю 1923 р. — 18 осіб, 1926 р. — 167 осіб. У Москві відповідні цифри за той самий час такі: 1923 р. — 16, 1926 р. — 144. З усіх хорих у московській психіятричній лікарні на ґрунті алькоголізму було: в 1923 р. — 4.6 проц., в 1926 р. — 25 проц.

З пиянством в СРСР зачинають боротися щойно тепер, коли отруя алькоголю охопила вже дуже широкі круги населення. В цілому ряді міст ухвалюють там тепер робітничі збори закрити в себе осередки пиянства, ресторани, льохи і т. п. Пропаганду в цій справі веде „Т-во боротьби з алькоголізмом“, що досі має, на жаль, дуже слабу підтримку т. зв. пролетарської громадськости. До боротьби з навою алькоголю накликає тепер і радянська преса, апелюючи до професійних, кооперативних і громадських організацій, щоб вони якнайактивніше стали на допомогу „Т-ву боротьби з алькоголем“ в його акції.

---

узагальнення. Та все це служить йому як доказовий матеріял, що кожний рід мистецтва виконує найкраще тільки тоді своє завдання, коли робить те, до чого він найкраще пригожий.

Ця загальна ідея, що спонукала Лессінґа до прирівнання ріжних типів мистецької творчости, знесилила найважніші частини його досліду. Лессінґ вірив, що існують межі поодиноких мистецтв, в яких кожне з них почуває себе так самопевнено, як він, коли доглянув деякі їх ознаки, ріжниці чи збіжні пункти. Він вірив, що істнує можливість клясифікації ріжних родів творчости і можливість засування основних канонів їхньої естетики. Іншими словами вірив у ключ, — про який він згадував іронічно в „Лякооні“ за Плютархом — ключ, що може рубати дерево і в сокиру, яка може відчиняти замки в дверах. Коли Ґете писав про „сірину кожної теорії“ і „зеленіючий пень життя“, міг мати на думці й силкування Лессінґа найти ключ до дерева творчости.

Занадто легко перемагати нині теорії Лессінґа. Важко простежити, скільки поглядів із них товчеться ще нині в кожному з нас, хто ніколи й не відчинив його творів. Роковини приневолюють згадувати про заслуги Лессінґа. Для нас вони надто далекі. Він мав їх більше, ніж нових ідей. Ми зрозуміли би вагу ролі такого, хоч би і „назатницького“ критика, якби мали в розвитку нашої літератури критика, що осную би свій світогляд на великій суцільній фільософічній системі. Тоді в боротьбі з таким світоглядом може зродитись творчість письменників на міру Шіллера і (вибачте за поклад[е]ння поруч нього такого олімпійського імени) Ґетого.

Ідеї Лессінґа ожинили літературу не тим, чим він гадав її оживити: законами про межі її засобів, а спонукою для тих, які своєю творчістю протестували проти цих законів, меж і засобів. Ширина творчости в кожній ділянці виступає найсильніше поруч ясної суворої теорії, що хоче виреслити її шляхи.

---

## Цінні знахідки.

**На Україні знайдено оригінальні образи Гранаха, Репіна, Муріля, Рубенса й ін.!**

На території Радянської України часто-густо віднаходять цінні твори мистецтва, які заховано перед вандальським знищенням революції по закутинах підлаш та по закутинах богатьох палат. Деякі цінні памятки мистецтва заховались також у монастирях і церквах.

Останніми часами припадково відкрито дуже цінний твір мистецтва в Києві, в Троїцькім монастирі, підчас його відновлювання. Заняті при цій праці робітники виносили румовища та випадково відкрили старий, гарний образ. Наставник робітників повідомив про це відкриття директора одного музею. Директор відкрив ідентичність цього образу з давно знищеним образом кисти славного маляра Луки Гранаха (старшого) „Адам і Ева“. Маляр представив Адама та Еву, як вони здорові, безжурні та веселі сидять в раю під яблунею з густими яблоками. Цінну знахідку передано Українському Національному Музеєві в Києві.

При подібних обставинах відкрито в Харкові також цінний образ славного маляря Репіна „Відвідини Христа в пеклі“. Також на провінції відкрито цими днями мистецькі твори безсмертних малярів: Муріля, Рубенса і два образи пізнішої венецької школи.

Наркомос України і СРСР звертає дуже часто увагу й закликає громадянство, щоб воно не нищило цінних картин, а переховувало їх по музеях. Але вже й по революції загинуло дуже богато цінних картин інших мистецьких памяток тому, що були в приватних руках. Ось тепер шукають москалі за двома портретами баронової Левін, кисти модерного російського маляря Серова, які по смерти її мужа залишилися в руках комітету, що управляв його віллею. Один з них у невідомий спосіб опинився в Третяковській галерії образів, але другий безслідно пропав.

---

## ДВІ МІРИ.

**Українські педагогічно-наукові Зїзди і залізничі знижки для їх учасників.**

Головна Управа „Рідної Школи“ скликала була Загальний Зїзд Товариства на 2. листопада 1928 р., якого головним завданням було застановитися над реформою шкільництва і тому на дневному порядку того Зїзду поставлено як окрему точку реферат д-ра Остапа Макарушки на тему: „Реформа шкільництва“.

Минулими літами „Рідна Школа“ діставала на свої Зїзди залізничі знижки для відпоручників провінціональних Кружків „Рідної Школи“, хоч на дневному порядку не було освітно-наукового реферату, бож само Товариство є освітним і шкільним. Для тих цілей воно істнує й працює а ціла його діяльність звернена тільки на цю ділянку. На день 2. листопада 1928 р. призначено було ще й окремий освітно-науковий реферат, а всеж таки львівська дирекція залізниць відмовила залізничих знижок відпоручникам на той Зїзд. Міністерство Комунікації, до якого Головна Управа „Рідної Школи“ звернулася в тій справі, затвердило це відмовне рішення.

Натомісць *рівночасно* з тією відмовою „Рідній Школі“ уділила та сама влада залізничих знижок москвофілам на т. зв. Талергофський Зїзд у Львові дня 31. жовтня 1928 р. та на Загальні Збори москвофільських обществ 31. жовтня і 1-го листопада 1928 р. та на москвофільський баль.

Тепер „Рідна Школа“ скликує виключно освітно-науковий Зїзд учителів середніх шкіл на 1. і 2. лютого 1929 р. Залізнича тарифа і дотичні міністеріяльні розпорядки передбачують залізничі знижки для учасників саме таких зїздів. Та львівська Дирекція залізниць поставилася знов неґативно до дотичного подання Головної Управи „Рідної Школи“ і відіслала його до вирішення Міністерству Комунікації. З яким внеском — не знати.

Таке поступовання має на цілі як найдовше протягнути справу і навіть на випадок уділення Міністерством дозволу на знижку залізничих білетів зробити цей дозвіл ілюзоричним, коли зважиться, що це дуже короткий час, а на випадок дозволу треба ще друкувати формулярі залізничих знижок і розсилати їх учасникам Зїзду. Та нема ніякої певности, чи Міністерство уділить тих залізничих знижок, чи всупереч своїм власним обіжникам і тарифам відмовить і цим разом як це зробило було на 2. листопада м. р.

Тому звертаємо увагу нашої Парляментарної Репрезентації на цю справу, бо вона має немале значіння, особливо коли зважити, що рівночасно з відмовою залізничих знижок для учасників наших зїздів, дістають такі знижки москвофільські установи для учасників їхніх „собраній“.

---



---

## Мін. Складковському скреслили дисп. фонд.

Соймова бюджетова комісія продовжала 24. січня праці над третім читанням бюджету. При бюджеті президії ради мін. був присутній прем. Бартель, що боронив позиції свого ресорту. Бюджетова комісія відмовила диспоз. фонду мін. Складковському в висоті 6 міл. зол. і скреслила йому богато інших позицій. Із закидами проти мін. Складковського виступили посли з Пяста, НД і Стр. Хл. Пос. Домбський (Стр. Хл.) сказав, що неґативне становище супроти мін. Складковського є виразною демонстрацією проти нього за його виб. акцію до самовр. установ і за цілу його політику. Комісія 20 гол. проти 8 гол. ББ відкинула урядове внесення на реституцію скресленого в II. читанні дисп. фонду мін-ства вн. справ у сумі 6 міл. зол.

При пар. „упосаження центр. управи“ уряд вніс на привернення суми 214.881 зол., скреслених у II. читанні. Крім того пос. *Целевич* поставив внесення на скреслення 10.000 зол. із фондів мін. вн. справ. Оба внесення в голосуванні впали.

—o—

## Литва ратифікувала Кельоґів пакт.

АВ повідомляє з Ковна, що литовський уряд ратифікував Кельоґів пакт.

—o—

## Троцький втік?

Берлінський „Форвертс“ повідомляє, що в звязи з викриттям тайної орґанізації троцькістів арештували московські власти м. і. більшовицького представника СРСР Мдіванія, бувш. члена реввоєнради Панкратова тай бувш. близького Ленінового співробітника, нач. ред. більшовицьких видавництв Воронського. Берлінська преса подає за „Дейли Мейл“ чутку, будьто би Троцький втік із заслання та зібрав біля себе богато прихильників.

Рижські часописи присвячують богато місця змові троцькістів у Москві проти влади. ДПУ арештувало змовників не лише в Москві, але й по інших містах. До змови належали передовсім урядовці, а були в порозумінні з французькими та німецькими троцькістами. Кличем змови було: Поворот до ленінізму. Серед змовників були провокатори. Один із них, урядовець комісаріяту, скликав до своєї хати збори змовників, на яких усіх арештували.

—o—

## Арештували комуністів у Ризі.

Рижська поліція довідалася, що до Риги зїхалося богато комуністів із провінції й уладили там боєвий штаб. Поліція арештувала кількадесять комуністів; сконфіскували богато пропаґ. літератури. За містом у старій школі політ. поліція викрила боєвий штаб комуністів.

—o—

## Похід на Кабул.

Льондонські часописи повідомляють із Кабула, що Аманула маршерує на Кабул. Два нові племена пристали до Аманули й готові до боротьби з Габібулою. Прийшло вже до бою з прихильниками Габібули й Аманули у віддалі 82 км. від Кабулу. По Амануловім боці є між убитими двох німецьких офіцерів, що були військовими інструкторами. Аманулі вдалося розоброїти відділ Габібулагових прихильників.

—o—

# Промислове виховання.

**Будуймо технічну школу!**

Писати про промислові школи надоїдає мабуть таксамо, як надоїдає й читати. А все таки треба ще раз рушити цю справу, тим більше, що найшла вона сильний відгомін серед молоді.

Вести балачки про потребу промислових шкіл таксамо недоцільно, як недоцільно доказувати, що вояк повинен мати кріс. А однак... пробуйте перевести цю справу серед української суспільности! Горох об стіну. Навіть... „Рідна Школа" має деякий недогляд у цій ділянці. Але яка суспільність, така й „Рідна Школа" — інакше воно й бути не може. Ухвалювали промислові комісії поширення промислових курсів серед загалу, укладали програми з фінансовими плянами, легкими до переведення, а осінний мабуть вітер далеко по лісах розвіяв листочки зпід ремінгтона: вони й погубилися. А попробуйте не дуже то сильно виступити проти вже не клясичних гімназій, але натміру їх, а вийде ще сильніша реакція, як від влитих капель води до сконцентрованого сіркового квасу.

Третє покоління рабів ще за багато має в собі невольничої крови: ідеал — то служба. В дореволюційній Росії питали звичайно один одного: „Ви де служите?" — „В мене, чоловіче, собака служить, а я нікому не служу". Бути на цісарській службі, хочби свіркулою від віника, це ідеал широких мас. Але порпатися глибоко в землі, шукаючи не казочних скарбів, але дійсних природних, робити хочби луки від найпростіших до наймодерніших — це мусів чужинець. Але той-же чужинець був настільки проворний, що за наше таке природне багацтво побудував у себе дома (не у нас) фабрики, прекрасні доми, а стрілою з лука заохочував нас до праці. За наші природні багацтва повставали за границею банки — для ще більшого висисаня з нас соків. А ми кивали головами й низько шапки здіймали.

Ми мабуть не уявляємо собі, яка ми нуля в промисловім відношенні. Таж найпростішої синьки до білля та вапна нема кому у нас зробити; найпростішого опту не робимо; простіську цикорію спроваджуємо аж сотки кільометрів і т. д. і т. д. А де прецизійна механіка, де електротехнічне приладдя, радіо? Це казки з тисячі і одної ночи...

Але не думайте, що нема українців, які не працювалиб на тих ділянках найновішої техніки! Є і то навіть, як на нас, доволі; але всі вони „служать". Служать тілом і душею, як прикладний деньщик. І наповняють кишені французів, німців... стягненими з нас грішми. То є наслідки нашого шкільного виховання напротязі цілих десятиліть: служити правдою і вірою всім чужим. То є страшна витрата національних сил; ми навіть не в силі собі того уявити.

Перевиховання нації конечне. І всюди і на кожному кроці один одного повинен заохочувати до промислової діяльности. Наука самостійного життя дорога: „дерґельд" кожний мусить заплатити в тій чи іншій формі, богато пропадає, але селекція таки видасть свій сильний плід. Не треба цього забувати, що „Берта" мала сильніший голос та силу від тисячки політиків, а фосґен так поденервував і запоморочив сильних світа цього, що довго не могли отямитися. Чи прийшло коли на думку українцеві думати про „берту" та фосґен? Ще до синьки та оцту не дійшли...

Але перевиховання не така легка річ. Могіканський тютюн забиває і буде ще довго забивати памороки і в тім тумані ун ситися буде тінь свіркули — служаки. Треба повести сильний наступ на старі привички і побс рювати їх всією силою. Першим етапом повинно бути заснування правдивої, модерної технічної школи, механічної і хемічної. Ніякі жертви не повинні бути страшні і всі сили мають бути спрямовані на найскоріше переведення цеї постанови в діло.

Модерна технічна середня (промислова) школа повинна мати як учителів найкращих інжинірів і бути як слід вивінувана. В школі повинна бути переведена засада дуже основного вивчення фахових відомостей та вкорінення свідомости й обовязку праці для своїх, а це дасть в наслідках велике побільшування національного богацтва. Така промислова школа стане центром нового економічного життя і в наслідках може сильно заважити. Як з часом виховании цеї школи зможуть заспокоїти тільки запотребування на промислові витвори для свойого народу, чи ведучи кооперативні підприємства, чи навіть свої власні — то це буде дуже великим кроком наперед. Десятки, а то й сотні міліонів залишаться в наших хатах. Коло таких людей будуть усі заскокувати; промислові підприємства десять разів більше заважать, як найкращі слова в глухій, хочби многолюдній пустині. Взірцева промислова школа — це найпекучіше завдання хвилі.

Для переведення в діло оснування взірцевої промислової школи повинен оснуватися негайно комітет з представників відповідних кругів нашої суспільности, не поминаючи установ.

Із дотеперішніх шкіл, удержуваних коштом загалу, не надто велика користь. Скаже дехто про національне освідомлювання; алеж національно свідома людина без економічної підстави подібна до борця, який з кулаком і гарними словами на устах іде до бою проти кріса. Наладнаний промисл — це найкраща панцирна плита проти наступу противника. І доки ми цього не зрозуміємо, доти будуть нами помітувати, доти будемо мячем для забавки чужих. Свіркули-служаки мусять у нас зникати, а гріш, викинений на їх фабрикацію, можна і треба ужити далеко краще.

Інж. П. Волосенка.



# До членів Української Парляментарної Репрезентації.

Нарада Української Парляментарної Репрезентації відбудеться в понеділок, дня 28. січня ц. р. в год. 8. вечером у домівці Українського Клюбу в Варшаві.

Всіх членів посольського і сенаторського Клюбу прохаю на цю нараду обовязково прибути.

Львів, 24. січня 1929.

**Д-р Дмитро Левицький.**

# НОВИНКИ

— **Ювилей артистки.** На 16-го лютого приготовляє „Кооператива Український Театр" у Львові ювилейне свято з нагоди 25-ліття сценічної праці нашої відомої артистки п. **Софії Стадникової.** Артистка, що находиться у повні своїх сил, виступить в день свого ювилею у кількох своїх найкращих ролях. Програма вечора має бути небавком оголошена.

— **На загальне бажання** співатиме відомий Успенський Хор під управою д-ра Недільки **колядки і щедрівки в Преображенській церкві в неділю, дня 27. січня ц. р.** в 12. год. в полудне з доходом на „Рідну Школу". Користайте з нагоди, щоби налюбуватися прегарними мельодіями наших колядок і щедрівок. Прохаємо приходити вчасніше та ставати в перших рядах, щоби не робити натовпу при входових дверях.

— **Йордан у Вісничу.** У тюрмі в Вісничу перебуває, як відомо, поважна скількість наших політичних вязнів. В навечеріє Йордану удався туди, як довідуємося, посол о. прелат Л. Куницький, відправив для наших вязнів богослуження в навечеріє Йордану і на самий Йордан та довершив акту свячення води. Всі наші вязні взяли участь у богослуженнях і водосвятті та висловили щиру подяку о. послові за те, що не пожалував труду і дорогого часу та дав їм змогу вислухати свого богослуження і найти в ньому велику духову й моральну підтримку та розвагу.

— **Жінки у Львові вмирають.** 40-літня сторожиха на вул. Торосевича 4. Марія Семчишин хотіла скінчити самогубством у приступі нервового ровстрою і випила отруйної „денатурки". — 18-літня робітниця Рузя Очеред скочила в самогубнім намірі з II. поверха після суперечки з братом.

— **Темна хроніка.** Дивну помсту на рідного батька придумав синок возьного V-ої гімназії (на вул. Якова Германа) Ярош. Він украв із канцелярії директора 7 нових термометрів, щоби кинути підозріння на батька. Причина помсти: батько викинув синка з хати за те, що він крав раніше й інші річи. — Старим способом хотіли доробитись торговці футер Лейзор Мунд і Герш Шаймпер, проголосивши фальшиве банкроцтво, щоби не платити за набраний товар; цей старий спосіб завів їх до старого місця — вязниці.

— **З Українського Наук. Інституту в Берліні** повідомляють нас, що дня 25-го ц. м. відбудеться там відчит д-ра Д. Олянчина п. з. „Бій під Берестечком на підставі нових архівних джерел".

— **Камера обскура.** У „Дзеннік-у Людов-ім" з дня 25-го ц. м. находимо у рубриці „На екрані дня" п. з. „Камера обскура" такі рефлексії: „В одним з львівських денників можна було вичитати таке: „Червінсько-руська Організація Згода" повідомляє, що приймає зголошення членів письменно або особисто в воєвідськім секретаріяті в Кракові, при вул. Ґертруди 5. від 5—7 попол.". Записка — як бачимо — пише „Дзеннік Людови" — зовсім не кидається в очі, а проте... Чи не було би простіше приймати зголошення членів цієї організації замісць у воєвідськім секретаріяті нпр. у команді міста та плацу або в поодиноких поліційних комісаріятах?"

— **Ріжні вістки.** Воздушна комунікація між Англією і Парижем, Брюсселем, Кольонь і Амстердамом перервана вперше від часу як істнує; причина — мряка. — Альбанський уряд узяв собі приклад з Кемаля Паші, що „зевропеївся" і завів як загальне свято неділю. — Париж має нове скандальне зловживання: приватне підприємство, що купило для французького уряду з Німеччини 40.000 тон цукру „натягнуло" уряд на 80 міліонів фр. — Австрія видала за 1928 р. 365 законів, які займають 2351 сторінок: щодня новий закон; чи є такі урядовці, що в силі їх запамятати? — Варшавська міська рада не дозволила двом кооперативам вибудувати домів з 9 поверхами. — Абоненти радіо в Тиролі застрайкували і заявили, що не будуть платити за нього, як довго не буде через нього чути. — Недавно випущений з вязниці в Кельні (Кольонь) провідник бандитської ватаги Макс Гельц промовляв на прилюднім великім вічу. — На Палестину впала хмара саранчі. — У Москві мали заарештувати 150 „троцькістів", що належали до незаконної організації.

— **Проміння смерти.** З Німеччини приходить вістка, що винайшли там новий убийчий середник. Винахідчиком є проф. Ессав, директор фізичного Інституту в Єні. Середник зветься „промінням смерти": з малої скриночки, мов пуделко від папірос, йде проміння на 3 м. довжини. Все, на що впаде це проміння, негайно гине: миши за 10 секунд, щур за 10 хвилин. Тайна цього винаходу пильно бережена. Д-р Ессав каже, що має надію уліпшити це проміння для лікування ріжних недуг, ослабивши їх вплив, так, щоби не нищили людського організму.

— **Турбани горою.** У боротьбі теперішньої Азії зі спробами завести там европейську ношу, азійська ноша вийшла переможницею в Персії. Перський уряд мусів піддатись повстанчим племенам Арабістану. Спершу вислали туди карну експедицію під проводом ген. Фарадшалаґа Хана, який мав боронити розпорядку шаха, що скасував турбани, а на їх місце завів европейські капелюхи. Тепер мусів він цей розпорядок відкликати і залишити всім право свобідного вибору, навіть державним урядовцям. Тому, що деякі збунтовані племена ще не втихомирились з приводу заборонених турбанів, вислали тепер до них замісць війська мирних делегатів. Бо щоби змінити те, що носимо від віків на голові, спершу треба би змінити саму голову.

— **Цікава статистика.** Щораз частіші випадки самогубств між шкільною молодю в усіх країнах звернули увагу преси на свіжо виданий твір німця д-ра Ганса Роста п. з. „Бібліографія самогубства" (Авсбурґ, „Літерарішес Інстітут", Гаас і Ґрабгерр). Автор від довгих літ стежив за явищем самогубства в літературі, переводячи його статистику від 16-го століття. Між 3771 творами всесвітньої літератури, переглянениими ним, є окрема глава „Самогубства учнів". Виходить, що самогубства дітей і малолітніх зовсім не є явище

нашої доби. Воно починається щойно в 1898 р. До 1904 р. література згадує про нього дуже рідко. За те в 1908 р. є вже 14 творів на цю тему, в 1909 р. — 18, в 1911 — 31 творів. Від 1912—1914 ця цифра паде на 7, 8 і 5 книжок. Чи з призбираного д-ром Ростом матеріялу можна поробити які загальні висновки — автор залишає це питання фільософам. На всякий випадок згаданий твір — це дуже цікавий матеріял для педагогів і лікарів.

**— Палкий монархіст.** Перед мюнхенським судом викладав свої політичні погляди небуденний монархіст, 31-літній австрієць Клінгер. Літом минулого року вибрався він, не маючи що кращого до роботи, до Дорн, відвідати прогнаного кайзера. По дорозі жив він з підмог своїх „однодумців“, себто людей, до яких признавався: від старшинських союзів, патріотичних товариств, захистів, кажучи, що є бувшим старшиною, втікачем з Тиролю, що стогне під італійським чоботом, а навіть є... українським гетьманом. Цісар Карло мав умерти на його власних руках. У тих-же руках мав він памятковий костур, де вбивав у кожнім місті памятковий цвях з написом: „у поклоні цісареві від австр. офіцира“. Вернувшись з Дорн він описував устно так свої враження: „Маршал двору приняв мене дуже сердечно і згодився передати мою палицю кайзерові. Брав я участь у богослуженні, яке відправляв сам цісар. Маршал завів мене до саду, щоби показати мені кайзера при праці. Кайзер копав на городі грядки. На мій оклик „Гох!“ відповів мені здалека привітом. На прощання дав він мені фотографію з власноручним підписом“. Клінгер вибрався з Дорн до Мюнхена, щоби другу свою подорожну палицю передати таким-же способом баварському наслідникові престола. Але в цьому монархічному тріюмфальному поході перешкодила йому поліція, а суд радив йому відпочити 5 міс. вязниці.

**— Заява.** Як відвічальний редактор часопису „Громадський Голос“ відкликую обидливі вислови ужиті про особу о. Степана Макара, пароха в Містковичах, в дописі поміщенім в ч. 38 „Громадського Голосу“ з дня 17. вересня 1927 р. на стороні 7-ій з підписом „Луговик“ — і перепрошую Його за ті вислови. — Львів, дня 22. січня 1929. — **Степан Терлецький**, відвічальний редактор час. „Громадський Голос“.

## Дописи.

**САМБІРЩИНА. (Ревізії в Прусах. — Положення з селі. — Потреба сотрудника).** Дня 28. грудня м. р. в селі Прусах, пов. Самбір, перевела поліція ревізію в присутности війта у голови кооперативи й читальні „Просвіти“ Юрка Пашка. Підчас ревізії перекинено всі річи і перешукано всі кути в кімнатах. — До Юрка Пашка приїхав на святочні ферії його брат Василь Пашко, учитель і в його неприсутности поліціянт перевів ревізію також в його валізі й пачках, хоча поліціянта напеpед повідомлено, що власника цих річей нема дома. Поліціянт питав за револьверами, а нічого не найшовши, відійшов з нічим. — При цій нагоді згадаємо, що село Пруси до війни — це найбільша кацапська твердиня в Самбірщині. В останніх роках молодь цього села пробудилася і бере участь в нашім національнім житті, що в першій мірі завдячує відвідинам о. сен. Юл. Татомира, котрий тішиться великою симпатією молодших селян, а головно молоді. В селі повстала кооператива, читальня „Просвіти“, кружок „Сільського Господаря“ і орґанізується також протиалькогольний гурток молоді. На жаль, національна праця натрапляє в селі на великі перешкоди. До громадської ради входять жиди і темні люди або хруні, великим ворогом національної праці є й анальфабет-війт Мик. Семків, котрий свій вибір завдячує жидам та урядує по їх інструкціям. Молодь, котра колядувала на „Рідну Школу“, він вигнав з хати! Цього війта, що звязався з жидами, люди ненавидять, а свідома молодь зачинає просто бойкотувати. Два місяці тому внесено до старосства прохання на переведення плебісциту проти продажі алькоголю, але до нині справа ця не полагоджена. Село терпить також тому, що його парох (русофіл) постійно хорує; його заступають сусідні священики, парафіяни є за тим, щоб консисторія призначила сотрудника. В селі Прусах і Новочинах (оба села творять одну парохію) є кільканацять римо-католиків, що ніколи по польськи не говорять, бо й не вміють; для них вибудовано гарний костел на полі дідича Стшелецького (знаного з його ворожих виступів підчас виборів до сойму 1928 р. проти українців). Дідич цей обставився жидівською адміністрацією, а вона нелюдським способом використовує населення, бере нечувані ціни за дерево і т. п. — В короткім часі має прийти до нас латинський парох, тому для добра народу і нашого обряду потрібний нам конче сотрудник, який може в селі дуже богато зробити, тимбільше, що у нас нема ні одного інтеліґента-українця, — все учительство польське, а наші рідні учителі кинені десь далеко на захід.

## З життя наших установ.

**Загальні Збори Т-ва „Українська Бурса ім. митр. А. Шептицького“ у Львові.**

Вони відбулися дня 26. грудня 1928 року. Про їх наради пишуть нам ось що: Минувший рік був спритливий для товариства. Виділ сплатив решту гіпотечних довгів, зовсім очистив від них табулю бурсової реальности при вул. Театинській ч. 10, зремонтував реальність, набув мешкання на II. поверсі й рішив урухомити бурсу з днем 1. вересня 1928 р., бодай для бідних учеників. Саме тоді (дня 12. червня) просила Рідна Школа за відступлення опорожнених льокалів на приміщення мужеських учительських семинарійних курсів. Грозила небезпека, що Рідна Школа забере бурсі ім. кард. Сембратовича весь другий поверх в II реальности при вул. Хшановської на приміщення курсів і таким чином зредукує до половини однісеньку українську мужеську бурсу у Львові. Тому виділ згодився відступити весь другий поверх своєї реальности для курсів. Та в червні й липні м. р. піднято ґазетню кампанію проти найсолідніших льокаторів на I. поверсі, які точним плаченням чиншу й совісною та дбалою адміністрацією майном Т-ва помогли йому сплатити довги й розбудуватися та ще й дали доказ жертвенного патріотизму й національної карности, відступаючи свої мешкання на приміщення курсів. Виділ Бурси позичив 450 амер. долярів зі своїх ощадностей на поширення льокалю на курси, хоч знав, що через те опізнить відкриття бурси на ряд літ.

Статутову ціль Т-ва сповняв виділ так, що весь рік виплачував стипендії 15 ученикам середних шкіл, промислової школи й одному студентові університету в місячних сумах від 10 до 30 зол. На це як також на шкільні оплати, взуття і лікування видав виділ протягом 1927/28 р. 2219 зол. Крім того дав він 50 амер. долярів запомоги талановитому кандидатови хемії в Ґрацу.

Рахунки замкнено надвишкою 2716 зол. 12 гр.

До нового виділу увійшли: о. І. Рудович голова, о. д-р Бучко заступник голови, радн. І. Громницький скарбник, о. Е. Шпитковський секретар, та члени виділу: Поллєк, Мельник, Турчин, Балаким, Галібей. Заступниками виділових стали: о. Галант М., о. д-р Лаба і д-р Ст. Кизима.

До Контрольної Комісії вибрано: о. дир. Дзеровича, А. Березовського і проф. Сітницького.

## ✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

**Василь Добрянський**, власник реальности в Знесінні, передмісті Львова, помер в своїм домі дня 22. січня ц. р. по довгій і важкій недузі, проживши 80 літ. Похорони відбудуться дня 25. січня в год. 3-тій по полудни на місцеве кладовище. Покійний був зразковим громадяном і патріотом. Лишив жінку і сина Аґатона та чотири доньки, всі вивінувані. Земля Йому пером.

# ОГОЛОШЕННЯ

## Театри.

**Кооператива „Український Театр“ під дир. Й. Стадника.**

Субота 26-го, г. 7·30 веч. „Веселий Вечір“ — вся трупа артистів.

Неділя 27-го, г. 3·30 попол. „Ніч під Івана Купала“.

Неділя 27-го, г. 7·30 веч. „Орфей у пеклі“ (5-тий раз).

**Великий Міський Театр:**

Пятниця 25-го, г. 7·30 веч. „Травіята“, виступ японської співачки Тейко Ківа.

Субота 26-го, г. 3·30 попол. „Галька“.

Субота 26-го, г. 7·30 веч. „Бродвей“, американська песа.

## Кіна.

„Аполльо“: „Дві арабські ночі“.

„Лев“: „Тіни гарему“.

„Оаза“: „Шпигуни“.

„Палас“: „Останні парі“.

„Фатаморгана“: „Призначення“.

## ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

**Загальні Збори Т-ва „Студентська Громада“** відбудуться дня 27. січня ц. р. о год. 9. в 14. салі Університету (вул. Миколая 4/II.) Члени, що залегають з вкладками більше як два місяці не мають права на Загальні Збори. **Виділ.**

**Заходом Союза Українок** і Української Бесіди відбудеться „Чайний Вечір“ в суботу 26 о год. 8 вечером в салах Бесіди.

**До відома Бучаччини.** З уваги на сеймову бюджетову дискусію всі заповіджені мною справоздачі віча в бучацькім повіті відкладається на пізніше. По 15-ім лютого порозуміюся з Повітовим Народнім Комітетом Бучаччини щодо речинців віч. **о. Леонтій Кунцький, посол.**

**Товариство „Українська Бесіда“** уладжує для дітий своїх членів і запрошених ними гостий „Велику забаву для дітий“ дня 27 січня ц. р. год. 4 поп. Саля „Української Бесіди“, вул. Рутовського 22/I. 1393 1—1

**Позір! — Калущина!** Звичайні Загальні Збори філії „Просвіти“ в Калуші відбудуться в суботу, дня 2. лютого 1929 в год. 10·30 у салі Народного Дому зі слідуючим порядком: 1) Отворення Зборів і вибір президії. 2) Відчитання протоколу з попеpед. Загальних Зборів. 3) Звіт уступаючого Виділу. 4) Уділення абсолюторії. 5) Вибір Нового Виділу. 6) Евентуалія. — За Виділ філії „Просвіти“ в Калуші: д-р Коритовський Тарас голова, д-р Воробець Михайло секретар.

**Позір місто і повіт Львів!** Перші Установчі Загальні Збори Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові відбудуться у вівторок, дня 19-го лютого 1929 р. в год. 3-тій попол. у Львові в салі бібліотеки „Просвіти“, Ринок ч. 10, II. пов. з таким дневним порядком: 1) Отворення Зборів відпоручником Головної Управи „Рідної Школи“ (§ 39. статута). 2) Реферат про завдання Повітового Союзу Кружків „Рідної Школи“ у Львові. 3) Усталення числа членів Ради і їх заступників (§ 34. статута). 4) Вибір голови й членів Ради та їх заступників (§ 34. статута). 5) Внесення, запити і евентуалія. По думці § 39. статуту мають право рішаючого голосу і активного права вибору делегати всіх Кружків „Рідної Школи“ на просторі міста і повіту Львова на кожних 5 членів з даного Кружка один з тих, що Кружок без огляду на можливе нижче число членів, мусить мати найменше одного відпоручника, а з кожних 12 членів нової 25-ки уважається за нову 25-ку. Один Кружок може мати найбільше 10 делегатів. — В місце вибору делегатів на Перші Установчі Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи“ у Львові, скличуть всі Кружки „Рідної Школи“ на місто і повіт Львова Надзвичайні Загальні Збори по думці § 26. статуту — Делеґати являються на Загальних Зборах Повітового Союза Кружків „Рідної Школи“ з письменними уповноваженнями від свойого Кружка. Передача уповноважень на іншу особу недопустима. — Пасивне право вибору мають усі члени „Рідної Школи“, замешкалі у Львові і у львівському повіті (§ 39. статута). — Якщо в год. 3. пополудні не буде на салі статутом вимаганого числа делеґатів Кружків (бодай половини делеґатів приналежних Кружків), то в год. 4. пополудні відбудуться Перші Установчі Загальні Збори Повітового Союза Кружків „Рідної Школи“ у Львові в тій самій салі і з тим самим денним порядком при якомунебудь числі членів (§ 39. статуту). — Головна Управа „Рідної Школи“ **Ілля Кокорудз, голова Теодор Мартинець, секретар.**



**Присилайте передплату!**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10